

OPERAČNÍ PROGRAM
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Evropský fond pro regionální rozvoj

Pro vodu,
vzduch a přírodu

NAUČNÁ STEZKA NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ PAMÁTKA LANDEK UHELNÉ SLOJE

Vznik uhelných slojí

Vrch Lanek má pozoruhodnou geologickou historii. Pro geology a zájemce o neživou přírodu je Lanek patrně nejznámější a také nejvíce navštěvovanou lokalitou nejen v regionu.

Na úpatí vrchu, ve svém levém nárazovém břehu odkryla řeka Odra skalní defilé, dlouhé s přerušením až 2,5 km, které dovoluje nahlédnout do některých období geologické historie Ostravska v časech nesouměřitelných s trváním lidských generací. Toto skalní defilé, tvořené karbonskými sedimenty uloženými zde před více než třemi sty miliony let, není jedinou pozoruhodností Laneku. Poučná je i samostatná existence tohoto návrší a základ jeho vzniku geologickými pochody v mladších třetihorách před patnácti miliony let.

Na Landeku se můžeme především poučit o tom, jak se utvářela karbonská ložiska černého uhlí. Ve skalních odkryvech od Petřkovic po koblovský most vystupují na jižním svahu Laneku horniny uhlonosného karbonu v defilé, které nemá svou přístupnost a délkou období v celé střední Evropě.

Zejména proto, že zde můžeme na povrchu studovat profil karbonskými uhlonosnými uloženinami, je Lanek vyhledáván zájemci z celého světa. Výjimečnost tohoto odkryvu vynikne, uvědomíme-li si, že karbonská černouhelná ložiska zaujímají v Evropě celkovou rozlohu několika set tisíc kilometrů čtverečních. Jsou však většinou zakryta mladšími uloženinami a přímému pozorování na povrchu jsou proto nepřístupná.

Karbonské uhlonosné sedimenty na Landeku jsou součástí rozsáhlé Hornoslezské černouhelné pánve. Tato pánev s obrovským bohatstvím kvalitního černého uhlí se na našem území rozkládá od hranic s Polskem na severu až daleko k jihu, kde se noří většinou do značných hloubek pod mladší pohoří Beskyd, a na západě sahá od Hlučína až po Vsetín, kde opět překračuje hranice českého území do Polska.

Landecké odkryvy uhlonosného karbonu vystupují v blízkosti západního okraje Hornoslezské černouhelné pánve. V této části pánve převládá starší část uhlonosných uloženin – ostravské souvrství, jehož celková mocnost je zde obrovská – až přes 3 000 m. Petřkovické vrstvy, nazvané podle obce Petřkovice, na jejímž katastru leží také větší část Laneku, jsou až přes 700 m mocné. Na Landeku se můžeme poučit o jejich geologickém vývoji a složení v několika velkých odkryvech na povrchu i v zpřístupněných starých štolách v hornické expozici v areálu Lanek park. Uhlenné bohatství ostravského souvrství je značné jak množstvím, tak kvalitou.

Počet a kvalita slojí

Uhlenné sloje v Landeku a širokém okolí se nacházejí v mohutném karbonském útvaru, nazvaném ostravské souvrství. Nejspodnější část tvoří vrstvy s názvem Petřkovické. Ve východní části Laneku se nad nimi nachází obdobně vzniklá spodní část hršovských vrstev. Petřkovické vrstvy obsahují až 30 slojí černého uhlí, průběžně nebo místy dobytelných. Jejich průměrná mocnost je kolem 70 cm. Celková mocnost všech uhelných slojí petřkovických vrstev dohromady činí 21 m. Spodní hršovské vrstvy obsahují 17 až 23 uhelných slojí s celkovou mocností kolem 10 m.

Charakteristickým znakem uhelných slojí v ostravském souvrství byl vysoký stupeň kvality černého uhlí. V okolí Laneku se těžila ponejvíce vysoce prouhelněná uhlí – uhlí koksová, uhlí žírná a v nehlubších důlních dílech až antracitová. Z většiny uhlí se vyráběl kvalitní koks.

Petřkovické vrstvy obsahují až 30 slojí černého uhlí, průběžně nebo místy dobytelných. Jejich průměrná mocnost je kolem 90 cm. Celková mocnost všech uhelných slojí petřkovických vrstev je 21 m. Nevýhodou bývalé těžby v těchto slojích byla vysoká ekonomická náročnost.

Autoři: kol. Hornického muzea v Ostravě

